

L'afectació de la variant sobre el nou polígon industrial es reduirà

► Aquesta decisió ha de permetre que l'Ajuntament impulsi el pla parcial

► Progrés recorda la necessitat de nou sòl industrial per a les empreses de la Seu

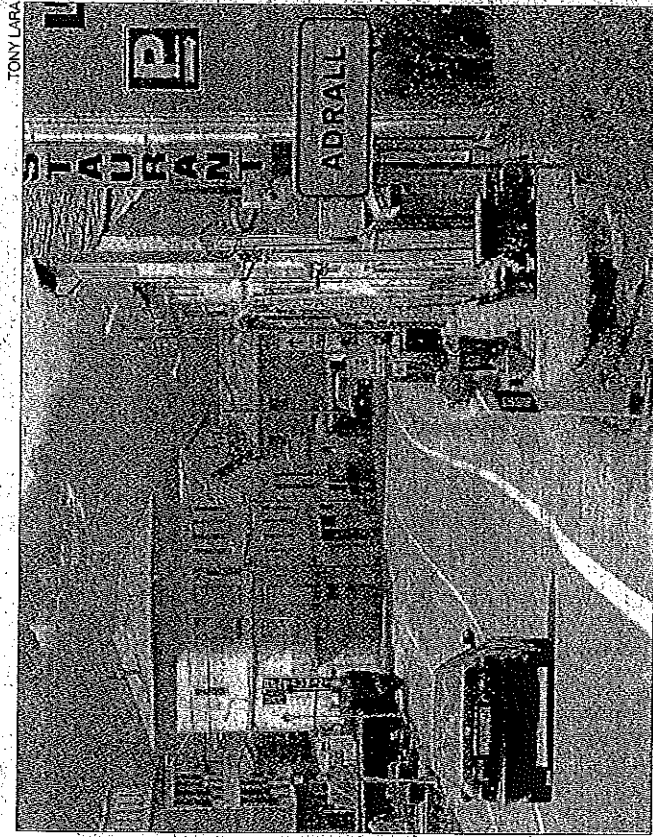
IGNASI CERVERA*
LA SEU D'URGELL

El portaveu del grup municipal del PSC-Progrés a l'Ajuntament de la Seu d'Urgell, Jordi Mas, anuncia, després de diverses converses amb la Direcció General de Carreteres del Ministeri de Foment, la predisposició en acceptar reduir la zona d'afectació de la variant respecte al nou polígon industrial a 50 metres quan inicialment era prevista amb 100 metres.

Més concretament, Progrés recorda que ja fa més d'un any (a l'abril

de l'any passat) ja va sol·licitar la convocatòria d'un plenari extraordinari amb caràcter d'urgència per «debatre les mesures a adoptar en defensa dels interessos de la Seu» en

relació a l'estudi informatiu de la variant de la Seu d'Urgell carretera N-260, pel que fa al tram que va de la Seu fins a Adrell del Ministeri de Foment.

► L'entrada a Adrell.

COMISSIÓ TÈCNICA // A partir de la proposta de Progrés, per unanimitat dels grups municipals, s'acordà la creació d'una comissió tècnica per tal d'estudiar quina opció de traçat és la que oferia més avantatges per als interessos de la capital alturgel·lenca i així poder-la defensar davant dels responsables del Ministeri de Foment.

Una vegada presentades les conclusions dels tècnics, els grups municipals van acordar presentar una sèrie d'al·legacions, entre d'altres, reduir la línia d'afectació de la nova variant a 50 metres, fet que permetria desenvolupar el nou polígon industrial, tal com preveia el pla general d'Urbanisme del 2002. En aquest sentit, Jordi Mas també destaca que ja ha fet arribar aquesta informació a l'alcalde Batalla per al seu coneixement.

Segons el portaveu del grup municipal del PSC-Progrés, Jordi Mas, «agralim la predisposició de Foment per resoldre aquest tema a favor dels interessos de la Seu». ■

*redaccio@andorra.elperiodico.com

15/11/09 el portveu d'ANDORRA

El polígono avanza tras el cambio de la afectación de la variante de la Seu

LA SEU D'URGELL

L. M.

El Ministerio de Fomento ha aceptado reducir en 50 metros la afectación de la variante de la carretera N-260 respecto al nuevo polígono industrial de la Seu d'Urgell, según informó ayer en un

comunicado el grupo municipal en la oposición en la capital de l'Alt Urgell, PSC- Progrés. Esta decisión, según los socialistas, tiene que permitir que el Ayuntamiento de la Seu impulse definitivamente el plan parcial del nuevo polígono industrial del municipio. La afectación de la variante de la N-260 respecto al nuevo polígono ha variado de los 100 metros inicialmente previstos a los 50, lo que permitirá construir la nueva zona industrial.

15/11/09 de Mariana

Cimera política i sindical a la Seu per debatre sobre els fronterers

La jornada reunirà membres del Congrés, el Govern d'Andorra i sindicats

La UGT vol posar en comú idees per resoldre demandes en l'àmbit polític

IGNASI CERVERA*
LA SEU D'URGELL

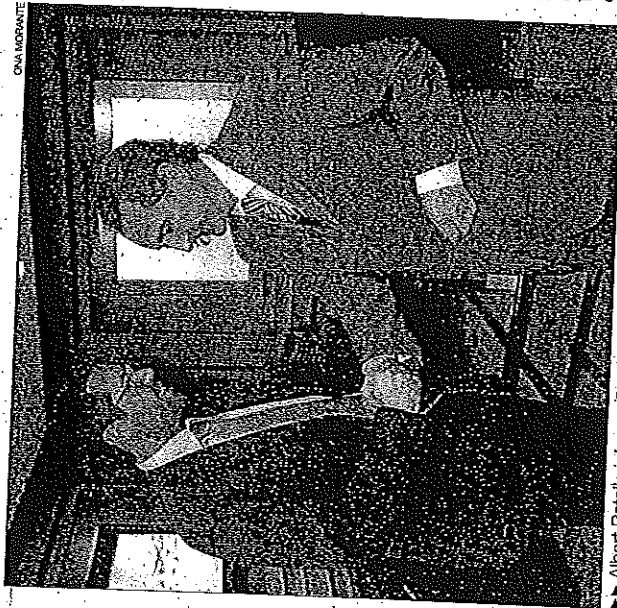
La UGT de Terres de Lleida, amb la col·laboració de l'Ajuntament de la Seu d'Urgell, està preparant per dissabte vinent, dia 21, una jornada de debat a la capital de l'Alt Urgell sobre els treballadors transfronterers.

Més concretament, segons han avançat els organitzadors, l'acte aplegarà un gran nombre de representants polítics i sindicals dels dos costats de la frontera amb l'objectiu de buscar solucions a la problemàtica social i laboral del col·lectiu, formats actualment per unes 2.600 persones que creuen diàriament la frontera, en la majoria de casos, proveïdors de la Seu.

La jornada tindrà lloc a la sala d'actes de l'Ajuntament de la Seu d'Urgell. Començarà a les 11 del

matí i finalitzarà a les 13 hores. Un dels organitzadors, José Luis Aguilá, destaca que el debat aplegarà representants de primer nivell dels àmbits polític i sindical: "En aquest sentit, Aguilá espera que això «serveixi per avançar en la resolució dels problemes dels fronterers, per part d'aquelles persones que ho poden solucionar».

LA REPRESENTACIÓ // Entre els participants a la taula rodona hi haurà la ministra de Salut, Benestar i Treball del Govern d'Andorra, Cristina Roldán; i els diputats al Congrés espanyol Isabel López (PSC), Carles Campuzano (CIU) i Joan Tardà (ERC). En el marc de l'acte també farà una intervenció el secretari general de la Unió Sindical d'Andorra (USdA), Gabriel Ubach. La jornada serà inaugurada per la primera tinent d'alcalde

▶ Albert Batalla i Jaume Bartumeu, al despatx del cap de Govern.

de la capital alturgellenca i regidora de Promoció Econòmica de la ciutat, Teresa Casassas, i la secretària general de la UGT Terres de Lleida, Rosa Palau. Mentrestant, està previst que la cloenda vagi a càrrec de l'alcalde urgellenc, Albert Batalla, i el secretari general de la UGT de Catalunya, Josep Maria Álvarez. Des de l'any 2004, la UGT assessora i atén el col·lectiu de treballadors transfronterers des del Centre d'Assessorament Transfronterer (CDT), ubicat al carrer de Sant Ermengol de la Seu d'Urgell.

S'ha de recordar que en una trobada recent l'alcalde de la Seu va demanar al cap de Govern d'Andorra que estudiés la possibilitat d'estendre l'ajuda als aturats que va aprovar el Consell de Ministres als treballadors transfronterers que hagin perdut la feina. «Encara que es tracti d'una mesura conjuntural en espera d'una futura assegurança d'atur, hauria d'arribar a totes les persones que treballen a Andorra, també als treballadors fronterers», va explicar aleshores Batalla. ■

*redaccio@andorra.diporidico.com

16/11/09 El periòdic d'ANDORRA

La Seu debat sobre els treballadors transfronterers

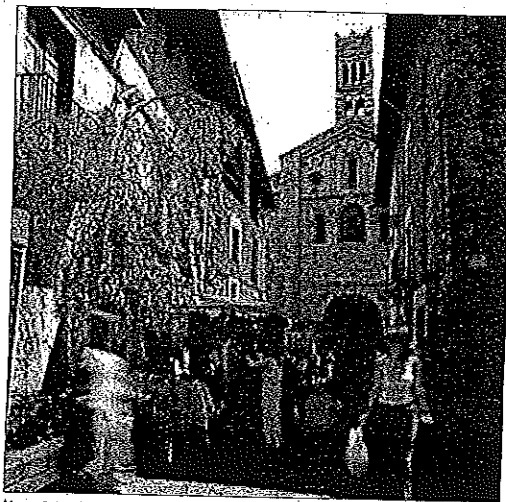
M.S. | LA SEU D'URGELL

■ L'Ajuntament de la Seu d'Urgell ha organitzat en col·laboració amb el sindicat Unió General de Treballadors (UGT) una jornada específica de debat i reflexió sobre els treballadors transfronterers, és a dir, les prop de 3.000 persones que cada dia creuen la frontera europea de la Farga de Moles per anar a treballar a Andorra. La jornada es farà el dissabte dia 21 a la sala d'actes del mateix ajuntament. Els organitzadors han aconseguit implicar en el debat les autoritats d'Andorra, de manera que en la jornada hi prendran part representants de totes les parts implicades. Així, la jornada se centrarà en una taula rodona que tindrà la presència de la ministra de Salut, Benestar i Treball d'Andorra, Cristina Rodríguez, i els diputats al Congrés espanyol Isabel López, del PSC; Carles Campuzano, de CiU; i Joan Tardà, d'ERC. Igualment, també hi intervindrà un membre de la Unió Sindical d'Andorra així com els màxims representants de la UGT, Josep Maria Álvarez, i de l'Ajuntament de la Seu, Albert Batalla. La jornada de debat començarà a les onze del matí i s'allargarà fins a la una del migdia.

24111109

negio 7

Comença la redacció del pla de millora del nucli antic de la Seu

Una vista de la catedral de la Seu d'Urgell.

REDACCIÓ
La Seu d'Urgell

La Seu d'Urgell acaba d'iniciar la redacció del pla de millora urbana del centre històric de la ciutat amb l'objectiu de determinar les directrius a l'hora d'intervenir en el condicionament del nucli antic. El pla també servirà per definir les actuacions i projectes que cal emprendre, així com marcar les prioritats a l'hora de desenvolupar les obres. El pla s'ha encarregat a l'equip d'arquitectes Jordi Llop Pastor SLP.

El projecte també servirà per nodrir Habitatge i Urbanisme de la Seu (HIUS) d'una documentació que constitueixi l'arxiu de la ciutat i alhora per afavorir un espai participatiu de tots els interessats en el projecte de ciutat, tant des del punt de vista tècnic i polític com del socioeconòmic. A més, el pla posarà al calendari aquell conjunt de projectes i actuacions que més ràpida transcendència han de tenir en la millora del centre històric de la Seu.

Aquests objectius complementaris serviran per aconseguir un màxim de sostenibilitat econòmica, basada en els valors patrimonials i en les noves funcions d'habitabilitat a partir de la participació social. El document, que es porta a terme a través d'un programa de participació ciutadana amb la celebració de taules sectorials de debat i de sessions informatives, desenvoluparà una diagnosi de la situació urbanística, social i tècnica de les edificacions de l'àmbit per a definir i concretar diferents propostes d'ordenació i d'actuació.

Recentment es van celebrar les primeres taules de treball i debat, on diferents tècnics municipals i agents socials han realitzat un diagnòstic participatiu, que permetrà elaborar una radiografia sobre les visions, les necessitats i els reptes tant de l'equip tècnic com dels ciutadans i les associacions. Properament, aquests agents socials posaran en comú i valoraran les diferents aportacions sobre el projecte.

15/11/04 Diari d'ANDORRA

PRESENTACIONS

Nou llibre sobre la catedral de la Seu

● L'obra conté 148 fotografies actuals i està escrita en sis idiomes

|| I.C.
LA SEU D'URGELL

La Catedral de la Seu d'Urgell va ser aquest divendres al vespre l'escenari de la presentació del llibre *Conjunt Catedralici*. L'obra vol donar una nova dimensió a la promoció del recinte històric i a la col·lecció de llibres dedicats a ell, segons expliquen els autors de la mateixa.

Així, a través d'una projecció de les 148 fotografies de l'obra, els assistents a l'esdeveniment van poder observar imatges de gran qualitat i des

● Va destinada tant als habitants de la Seu com als visitants del recinte

de diferents perspectives sobre la catedral, el claustre, el museu i l'església de Sant Miquel. L'acte va ser presidit pel bisbe copríncep, Joan Enric Vives, que va fer-ne la introducció.

El nou llibre, que està escrit en sis idiomes, pretén ser una obra divulgativa sobre el conjunt monumental. Un dels autors, mossèn Antoni Cagigós, el qualifica d'«excepcional», ja que considera que és el recull gràfic de més qualitat que s'ha publicat sobre la catedral romànica. A

la vegada, Cagigós indica que l'objectiu és «donar-lo a conèixer, tenint en compte que es tracta un dels tresors més preuats de la Seu d'Urgell i que és l'origen del nom de la ciutat».

D'aquesta manera, el nou volum va destinat tant als habitants de la Seu que el vulguin tenir a casa com als milers de visitants que l'edifici rep cada any.

L'obra, intitulada *Conjunt Catedralici La Seu d'Urgell*, representa, a més, una actualització d'altres obres dedicades a la catedral. Les fotografies recullen els canvis en el monument després de la darrera restauració, amb elements nous com ara els bancs o el Sant Crist; entre molts d'altres. Per un altre costat, l'acte de

presentació del llibre *Conjunt Catedralici* va posar punt i final amb la celebració d'un concert a càrrec del Trio Opus U de Lleida. Els músics van interpretar peces de Bocherini, Bach i Dohnány. ■

15/11/04 El periòdic d'ANDORRA

DIADES

Caminada per conscienciar sobre la diabetis

|| I. C.
|| LA SEU D'URGELL

L'Associació de Diabètics de Catalunya a l'Alt Urgell (ADAU) celebra aquest dissabte el Dia Mundial de la Diabetis tot organitzant dues caminades populars al Parc Olímpic del Segre de la Seu. És el sisè any que es duu a terme la iniciativa.

La primera de les passejades consistirà en recórrer el trajecte que va des de les instal·lacions olímpiques fins a la gravera d'Alàs, amb retorn al punt de sortida. Aquesta opció està prevista a les 11 del matí. D'altra banda, a les 11.30, l'ADAU proposa una segona caminada per a persones amb problemes de mobilitat. En aquest cas, el trajecte s'ha previst per dins de les instal·lacions del parc del Segre. En finalitzar l'activitat física, s'oferirà un petit tastet de productes alimentaris especials per als diabètics i es farà un sorteig de material de promoció per als participants.

El president de l'entitat, Joan Tuset, recorda la necessitat de caminar o fer esport «per gaudir d'una millor salut». ≡

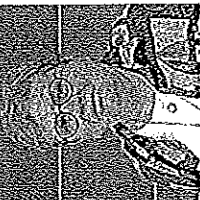
14/11/09

el periòdic

d'ANDORRA

La finestra oberta

SOL CASCH

Educació ambiental

Fa a un parell de setmanes que **Pili Marcuello**, professora de Biologia de l'Institut Joan Brudieu, em va comentar molt contenta que amb els alumnes de pri-

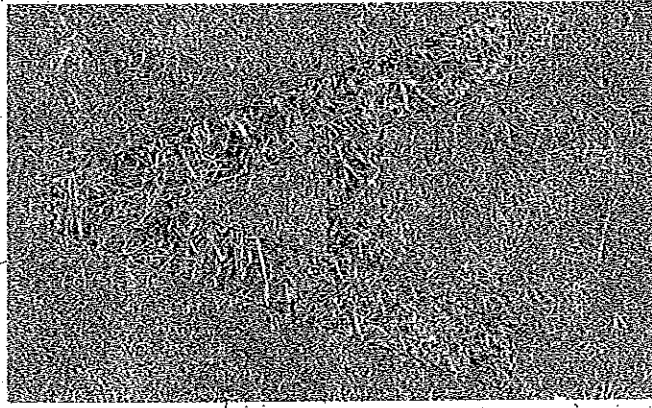
mer d'ESO havien anat d'excursió al Port del Cantó, en el marc d'unes activitats programades pel Parc Natural de l'Alt Pirineu.

Va remarcar la gran importància d'aquest tipus d'activitats en l'educació ambiental per als nois i les noies de les nostres escoles; en reforçar els coneixements del propi territori incidint en diversos aspectes com per exemple la flora, la fauna, el clima, els usos del territori, la composició geològica o els valors culturals.

Durant la meua vida com a ensenyant he après que en el món de l'ensenyament i de l'educació el fet que els alumnes no siguin objectes passius és una de les bases d'un bon aprenentatge; no solament de l'assignatura corresponent, sinó com a ciutadans i ciutadanes.

Encara recordo amb molta il·lusió que quan jo era alumna del nostre institut Joan Brudieu, amb **Joan Roig** com a director, vam anar d'excursió als prats d'Orri i a veure el Dolmen de Bescaran. A final dels 50, aquesta mena d'ensenyament depenia bàsicament del mestre o professor; ara, per sort, les coses han canviat i han canviat a bé.

Durant els mesos d'octubre i novembre més de 270 alumnes de Sort, d'Esterrí d'Aneu, de Bellestar i de la Seu participen en el Programa d'educació ambiental que presenta el Parc Natural de l'Alt Pirineu. Està dedicat als alumnes de l'àmbit del Parc, per completar la formació amb unes sortides de camp. Aquesta activitat consta d'una introducció a l'aula, l'excursió pròpiament dita i una cloenda després d'haver treba-

NOE

llat els conceptes adquirits en la sortida sobre el terreny.

Vull agrair al Departament de Medi Ambient i Habitatge, responsable del Parc Natural de l'Alt Pirineu, aquesta iniciativa. És molt important que els nostres adolescents estimin el territori en el qual viuen, i per estimar una cosa, primer s'ha de conèixer. Han d'aprendre que el paisatge és el nostre bé més preuat que combina els espais d'alta muntanya, amb els boscos, les pastures, els ramats, els horts i els prats de dall al fons de les valls. També, que els nostres pobles i masies és el resultat de mils i mils d'anys del treball dels nostres avantpassats. És un llegat de la Natura i de la Història, conser-

vim-lo. ≡

Historiadora.

redaccio@andorra.elperiodico.com

14/11/09 El periòdic d'ANDORRA

Inauguració de les reformes al centre i l'ajuntament d'Arsèguel

Jordi Ausàs signa avui a Vilaller el projecte del programa 'Viure al poble'

REDACCIÓ
Arsèguel / Vilaller

El conseller de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya, Jordi Ausàs, inaugura aquest cap de setmana diverses obres, a Arsèguel (Alt Urgell) i a Vilaller (Alta Ribagorça), en una visita de dos dies a l'Alt Pirineu i Aran.

Demà al migdia, al poble alturgellenc Ausàs inaugurarà oficialment les reformes que s'han fet a l'edifici de l'ajuntament i al centre social de la localitat, acompanyat per l'alcalde, Antoni Casanovas, i pel coordinador territorial de Governació, Josep Ardanuy, entre d'altres autoritats.

El conseller descobrirà la placa en què es recorda la reinauguració de l'edifici consistorial abans de signar en el llibre d'honor de la corporació. Després procedirà a inaugurar el local social del poble, situat al mateix edifici.

Els treballs han estat finançats, en ambdós casos, pel departament de Governació, a càrrec del Pla únic d'obres i serveis de Cata-

Jordi Ausàs, en una visita anterior a la Seu.

lunya (Puosco), amb un pressupost de 220.000 euros.

ALTRES VISITES

La visita del conseller a Arsèguel continuarà per altres instal·lacions finançades pel seu departament: el nou dipòsit d'aigua potable i el soterrament de les línies d'electricitat i telefonia.

Jordi Ausàs es reunirà avui a Vi-

laller amb l'alcalde, Jaume Monsó, per tal de signar un conveni de col·laboració entre el departament i l'ajuntament per impulsar el projecte seleccionat per al programa *Viure al poble* i que suposarà una inversió de gairebé un milió d'euros al municipi. Els diners els aporten Governació i el Fons europeu de desenvolupament regional (Feder).

14/11/09 Diari d'ANDORRA

El 'conseller' de Governació espera que haya nueva Ley Electoral esta legislatura

El republicano visitó ayer Arsèguel para inaugurar la reforma del consistorio

CiU ve "complicado" disponer de un nuevo texto en los próximos meses

■ LLEIDA

La Mañana

El conseller de Governació Jordi Ausàs declaró ayer en Arsèguel (Alt Urgell) que está convencido de que Catalunya contará con una nueva Ley Electoral autonómica durante la presente legislatura, que finaliza en 2011. Ausàs, de ERC, visitó ayer la pequeña población del Alt Urgell para inaugurar la reforma del ayuntamiento y del local social de la población. Las obras, informaba ayer la Generalitat en un comunicado, han costado 203.398 euros.

Las palabras de Ausàs llegan después de que el que fuera alcalde de la Seu d'Urgell reclamase el pasado día 11 al resto de partidos con representación en el parlamento autonómico "colaboración" para aprobar una ley cuya elaboración, señaló, "está pendiente desde el restablecimiento de la democracia".

Actualmente, remarcó Ausàs

Ausàs estuvo ayer en Arsèguel, donde inauguró el ayuntamiento

también, el acuerdo entre las diferentes fuerzas está listo "en un ochenta por ciento", pero falta "un esfuerzo" para que la norma se pueda aprobar durante lo que queda de legislatura.

Según el republicano, Catalunya "no puede seguir siendo" la única comunidad autónoma del país sin una ley de

este tipo. Artur Mas, líder de la oposición, declaró ayer domingo que su partido ve "muy complicado" poder disponer del texto antes de 2011. "No se ha podido hacer en 30 años, así que veo difícil que el texto pueda estar listo en ocho o nueve meses".

En junio, el PSC indicó por boca de Miquel Iceta que no

quedaba tiempo en esta legislatura para elaborar la nueva norma, pero ahora, y justo después de destaparse el caso Pretoria, José Montilla ha convertido la Ley Electoral en una prioridad. Con ella se pretende acercar a la población a sus representantes y acabar con lo que de un tiempo a esta parte llaman *desafección*.

EQUIPAMENTS SUFRAGADES AMB 202.000 EUROS PEL SEU DEPARTAMENT

El conseller Ausàs inaugura les reformes de l'ajuntament d'Arsèguel

[ARSÈGUEL] El conseller de Governació, Jordi Ausàs, va inaugurar ahir les reformes de l'ajuntament i el local social d'Arsèguel (que es troba al mateix edifici). Les obres van consistir en l'adequació de la planta superior de l'edifici amb un accés independent des de la plaça Major per ubicar-hi les dependències de l'ajuntament, per al qual també s'ha adquirit nou mobiliari. La planta baixa s'ha rehabilitat per ubicar-hi el local social. El cost ha sigut de 220.000 euros, dels quals Governació ha sufragat

202.398 euros del Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya (PUOSC).

Després de la inauguració, Jordi Ausàs va visitar altres actuacions que han rebut el suport econòmic del departament de Governació de la Generalitat. En concret, es va dirigir al nou dipòsit d'aigua potable, finançat amb 86.044 euros dels 123.280 del seu pressupost total, i a les obres per soterrar la línia elèctrica i telefònica de la localitat, subvencionades amb un total d'11.340 euros

d'un total de 162.314. Posteriorment va recórrer altres equipaments del municipi, com l'Escola de Música Folk del Pirineu, el Museu de l'Acordió i la Fàbrica de Llanes del Pont d'Arsèguel.

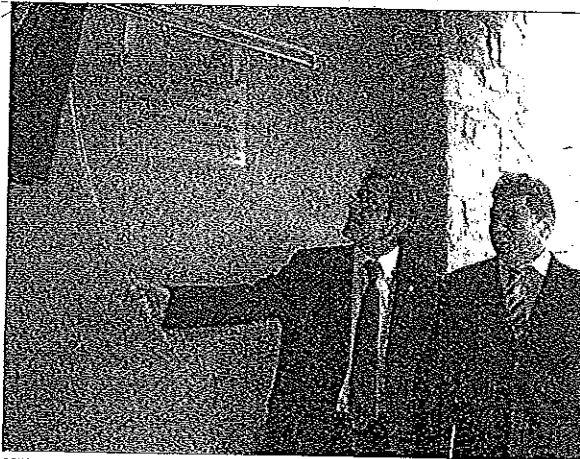
L'acte també va comptar amb l'assistència de l'alcalde d'Arsèguel, Antoni Casanovas; el coordinador territorial de Governació a l'Alt Pirineu i Aran, Josep Ardanuy, i el president del consell comarcal de l'Alt Urgell, Jesús Fierro, entre altres autoritats de la zona.

16/11/09

La Mañana

16/11/09

Seche

GENCAT

|| || NOU AJUNTAMENT A ARSÈGUEL

Arsèguel o El conseller de Governació i Administracions Públiques, Jordi Ausàs (a la foto), va inaugurar ahir la reforma de l'ajuntament i el local social d'Arsèguel. Va estar acompanyat per l'alcalde d'Arsèguel, Artoni Casanovas, Josep Ardanuy, Jesús Fierro i autoritats de la comarca.

16/11/09 El Periòdic d'ANDORRA

FORMACIONS

L'Escola de Pastors ja prepara el seu segon curs

I. C.
LA SEU D'URGELL

L'Escola de Pastors i Pagesos del Pirineu busca alumnes per a la seva segona edició. La iniciativa va adreçada a persones que vulguin aprendre l'ofici de pagès i el de pastor i que tinguin la intenció de treballar en una explotació o bé vulguin iniciar la seva pròpia activitat en aquest àmbit.

L'Associació Rurbans, mitjançant el projecte *Grípià*, ha posat en marxa el curs aquest any amb la prioritat de garantir el relleu generacional de les explotacions de muntanya i de l'àmbit rural català, especialment al Pirineu. Després de la bona acollida de la primera edició, l'escola continuarà l'any vinent amb una segona edició del curs, que s'iniciarà mes de febrer vinent. El projecte té cinc línies de treball que es continuaran desenvolupant el curs vinent: escola de pagesia i activitat pastoral, banc de terres i custòdia agrària, servei de suport a les explotacions, revalorització i comercialització de la llana de raça Xisqueta, i sensibilització de joves. Els interessats poden matricular-se fins al 4 de desembre. Un cop rebudes les sol·licituds, se'n farà una preselecció. Les persones escollides hauran de passar una entrevista d'avaluació entre els dies 14 i 18 de desembre. Per aquest nou curs l'escola disposa d'un total de 30 places. ≡

15/11/09

El periodie

d'ANDORRA

NOVETATS EDITORIALS

L'urgellenc Graell publicarà un nou relat de poesia titulat 'El llibre del vesp'

El poeta observa amb mirada sincera l'eterna lliçó de la vida

EL PERIÒDIC LA SEU D'URGELL

El poeta i escriptor de l'Alt Urgell Joan Graell prepara un nou llibre de poesia que portarà per títol *Llibre del vesp* (Edicions Salória), en el qual empenen el retorn a l'origen, s'endinsa

● A l'obra s'hi adjuntarà una sèrie d'il·lustracions inèdites de Lavall

dins l'ànima del bosc i observa amb la mirada sincera l'eterna lliçó de la vida. El llibre, que sortirà publicat a final d'aquest mes de novembre, anirà acompanyat d'una sèrie d'il·lustracions inèdites de l'artista Philippe Lavall.

Graell ha publicat els llibres de poemes *Un llapis com el vent* (Carsinieu Edicions, Tremp, 1977), *Memòria de les pedres* (Carsinieu Edicions, Tremp 2002) i *Afrat* (March Editor, Vallbona de les Monges, 2005). L'any 1999 va rebre el segon guardó del primer Premi de Poesia Joan Duch per a poètes joves.

En el camp de la narrativa, ha escrit diversos contes i relats i ha estat guardonat amb el Premi Vila de Puigcerdà 2000 de narració literària. També ha rebut una distinció com a finalista del 5è Premi de Narració Literària Príncep. A més, des de la seva creació, forma part de l'equip de redacció de la revista *Lo Banyut* i col·labora amb la publicació d'articles a la revista *Vitre als Pirineus*.

► El poeta i escriptor de l'Alt Urgell, Joan Graell.

16/11/06 El periòdic d'ANDORRA

El poeta de l'Alt Urgell Joan Graell ultima 'El llibre del vosc'

LLEIDA

L.M.

El poeta y escritor de l'Alt Urgell, Joan Graell, prepara un nuevo poemario que se titulará *Llibre del vosc* (Edicions Salòria), en el que emprende el retorno al origen, se adentra en el alma

del bosque y observa con la mirada sincera la entera lección de la vida.

El libro, que se publicará a finales de noviembre, se acompañará de una serie de ilustraciones inéditas del artista Philippe Lavall. Joan Graell ha publicado anteriormente los libros de poemas *Un llapis com el vent* y *Memòria de les pedres* (Garsineu Edicions) y *Afrau* (March Editor). En 1999 recibió el segundo premio del Primer Premi de Poesia Joan Duch para poetas jóvenes.

15/11/09 Ja Montana

La licitació de les obres pels regs compensatoris de Rialb, l'any vinent

● El DAR vol que la xarxa funcioni el 2012 per respondre a la demanda de la zona

IGNASI CERVERA*
LA SEU D'URGELL

Any que ve es licitaran les obres de les xarxes de distribució dels regadius compensatoris pel pantà de Rialb. L'objectiu és que els regs puguin funcionar ja l'any 2012.

Així ho va anunciar la setmana passada el conseller català d'Agricultura, Joaquim Llena, en una compareixença al Parlament. En total, uns 300 regants dels municipis de Bassella, Pinell del Solsonès, Peramola i Ollana estan esperant des de fa temps aquesta infraestructura. El conseller va recordar que el Govern català va desencallar el 9 de juny passat el conflicte que havia generat la negociació sobre com s'havia de fi-

nancar el projecte. Llena remarca que això ha estat possible gràcies a la bona predisposició de totes les parts implicades.

Així, arran de la fixació de l'opció econòmica dels beneficiaris, la Generalitat executarà les obres de la xarxa de distribució amb un import total de 13,4 milions d'euros. En concret, l'aportació dels beneficiaris del marge dret de Peramola, Bassella i Ollana és de 970 euros/hectàrea, i de 1.190 euros/hectàrea en el cas de Bassella i el marge esquerre de Pinell. Des de la Comunitat de Regants d'Ollana s'ha rebut positivament aquest anunci. Malgrat el retard que arrossega el projecte i que encara hi ha alguns tràmits pendents, el president del col·lectiu, Joan Mar-

qués, acull bé la notícia i ara espera que es compleixi. Marqués creu que de fet, alguns dels regadius podrien arribar més aviat que d'altres, però considera que si estan a punt el 2012 serà un termini acceptable.

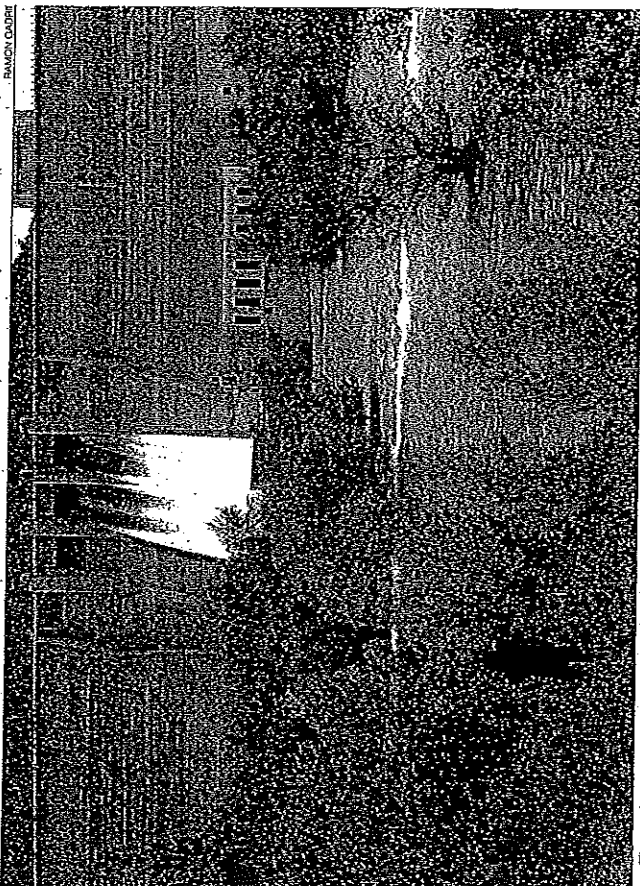
Segons el conveni signat entre el Departament català d'Agricultura i la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE), correspon a la CHE la

redacció dels projectes corresponents a la zona de Peramola i Bassella i l'execució de les obres de la xarxa primària de totes les zones objecte del conveni. La Generalitat ha finançat aquest any les obres de concentració parcel·laria. D'altra banda, el DAR es responsabilitza de la redacció dels projectes de la resta de zones i l'execució de les xarxes de

distribució de regadiu de les tres zones fins a les parcel·les.

EN PLENA ACTUALITZACIÓ // Les Comunitats de Regants Expectants estan en procés de creació i actualització amb la CHE per tal de constituir-se en Comunitats de Regants de maneja definitiva.

*redaccio@andorra.periodica.com

► El pantà de Rialb, la primavera passada.

16/11/09 El periòdic d'ANDORRA

BÀSQUET Lliga Femenina

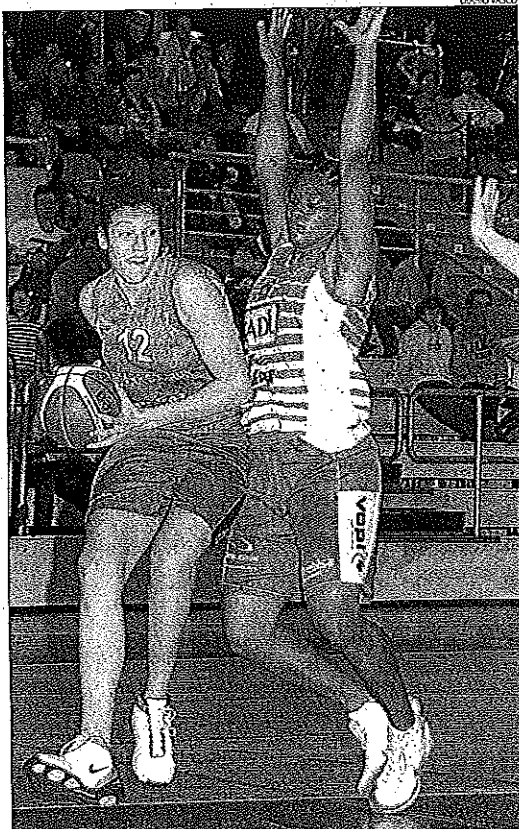
Derrota cruel del Cadí la Seu

Les lleidatanes cauen a la pista de l'Hondarribia, capaç de remuntar 12 punts de desavantatge, encara que les d'Andreu Bou van fregar la victòria a l'últim segon

HONDARRIBIA	CADÍ LA SEU
66	65
Quintero (3) Luz (15) Dapo (20) Bavendam (12) Nicholls (9) — final- itzada— Suárez (7) Navarro (1) Bravo (1)	Reis (22) Pérez (8) Castillo (9) Covington (16) Gardín (4) — inicial- itzada— Gómez (1) Navarro (6) Donaire (1) Moreno (1)
Pardals: 17-24, 13-12, 23-13 i 13-16. Àrbitres: Unzueta Unzueta i Avilés Antón (comitè basc i català). Sense eliminades. Incidents: Partit corresponent a la setena jornada de la Lliga Femenina, disputat en l'Hondarribia Kirodegia d'Irun.	

[IRUN] El Cadí la Seu va encaixar aahir la cinquena derrota consecutiva, la més cruel de la temporada, a la pista de l'Hondarribia Irun, equip que va ser capaç d'aconseguir el domini d'un partit que les lleidatanes tenien totalment controlat a la primera meitat. Al final, les basques van guanyar per un punt (66-65) i Gardín va fallar el llançament a l'últim segon que hauria donat la victòria a les d'Andreu Bou.

El Cadí va començar dominant el partit, marcant les primeres diferències i amb un joc similar al que van fer davant del Ros Casares la jornada anterior. Les lleidatanes, comandades per la nord-americana Covington (7 punts i 5 rebots al primer quart), van aconseguir un còmode avan-

La nord-americana Jazz Covington defensa Laura Nicholls.

tatge (17-24) al finalitzar el primer parcial. Després de la represa, les de Bou van continuar dominant un Hondarribia que depenia de l'encert interior de la croata Dapo i de l'exterior de Helen Luz, exjugadora del Sedis. Així, el Cadí va arribar a tindre una màxima diferència de 12 punts (20-32) i el partit es presentava tranquil per a les lleidatanes. No obstant, l'Hondarribia va avisar de les seues intencions abans del descans, al qual es va arribar amb un ajustat 30-36 i un Cadí la Seu minvat davant de la falta de rotacions. Després del descans i amb el 41-49 al marcador, les locals van iniciar la remuntada. Amb un parcial de 12-0 van ser capaces de capgirar el marcador. Es va arribar al final del tercer quart amb un sorprenent 53-49. Ara tocava al Cadí la Seu ficar-se en el partit i remuntar. De tota manera, les lleidatanes només van aconseguir seguir en ritme de les basques gràcies a l'actuació de Reis (22 punts i 10 rebots). A falta de dos minuts per al final, les locals van assolir el seu màxim avantatge de 5 punts (65-60), però les lleidatanes es van despertar de cop. Un triple de Castillo i una cistella de Kerri Gardín empataven el partit. Pérez va cometre falta sobre Suárez quan quedaven set segons i la basca només va anotar un dels dos tirs lliures. L'últim llançament de Kerri Gardín a falta d'un segon per al final no va entrar i l'Hondarribia es va endur un triomf que no esperava aconseguir a la primera meitat.

Lliga Femenina

Resultats

Estudiantes - Gran Canària	63-66
P.A. Avenida - Elvissa	69-50
Canoe - Olesa	78-67
Ros Casares - Mann Filter	85-48
Hondarribia - CADÍ LA SEU	66-65
Sóller - Celta	70-84
Unió Girona - Rivas	49-73

Classificació general

EQUIP	PT	J	G	E	P	GF	GC
1 Ros Casares	7	7	0	588	437		
2 Rivas	7	6	1	439	399		
3 P.A. Avenida	7	6	1	535	456		
4 Celta	7	5	2	509	501		
5 Mann Filter	7	5	2	437	440		
6 Olesa	7	4	3	498	500		
7 Gran Canària	7	3	4	477	475		
8 Hondarribia	7	3	4	445	489		
9 Canoe	7	3	4	448	495		
10 Unió Girona	7	3	4	444	496		
11 Sóller	7	2	5	472	503		
12 Estudiantes	7	1	6	434	461		
13 CADÍ LA SEU	7	1	6	494	549		
14 Elvissa	7	0	7	448	518		

Pròxima jornada

Rivas - Estudiantes
Celta - Unió Girona
CADÍ LA SEU - Sóller
Mann Filter - Hondarribia
Olesa - Ros Casares
Elvissa - Canoe
Gran Canària - P.A. Avenida

Partit vital ■ El Cadí no pot permetre's més entrepusses i en la pròxima jornada rep a la Seu el Sóller, un rival directe per la permanència i a una victòria.

El Mause guanya gràcies a un gran últim quart

Els de l'Alt Urgell van fer 38 punts, davant dels 16 del Montsó, que havia començat millor

93	SEDIS MAUSA
84	MONTÓS

SEDIS MAUSA: R. Vilaró (21), Sansa (7), Sala (6), Nwadike (11) i Ros (28) —inicial—, Stakenas (3), F. Vilaró (2), Guàrdia (18) i Puigbó (3).

MONTÓS: C. Dams (6), Pino (2), Maldonado (4), Tomaradz (18) i Negrizoli (10) —inicial—, Peruga (5), Ramírez (7), Petanos (14), Markovic (1), R. Dams (10) i Ruiz (7).

Partials: 12-24, 20-24, 23-20 i 38-16.
Àrbitres: Canle i Mas. Sense excusos.

LA SEU D'URGELL I EL SEDIS MAUSA
va aconseguir la seua cinque-

na victòria de la temporada al derrotar el Montsó gràcies a un espectacular últim quart en què els de l'Alt Urgell van aconseguir 38 punts, per 16 dels visitants. Fins a aquell moment, el Montsó havia anat al davant en el marcador, arribant a aconseguir una diferència màxima de 21 punts durant el tercer quart del partit.

Per part local, va debutar el lituà Stakenas, que va jugar un total de 18 minuts i no va aconseguir cap punt, mentre que per part del Montsó va ju-

gar els seus primers minuts Ramírez, que en va sumar set.

Els locals van tindre un inici de partit molt dolent, segurament el pitjor de tots els que han jugat al Palau d'Esports de la capital de l'Alt Urgell. Els va faltar intensitat defensiva, perdien pilotes amb facilitat i, a més, no estaven encertats de cara a cistella. Per la seua part, els jugadors del Montsó van jugar amb molta intensitat i amb defenses molt fortes que ofegaven els seus rivals.

La situació va canviar radi-

calment en l'últim quart. Els locals van aplicar una pressió intensa a tota la pista amb tres jugadors petits i dos interiors també de contenció. Els de l'Alt Urgell van passar a controlar també la parcel·la rebotadora del partit i, a més, van estar molt encertats des de la línia de triple, de manera que van anar remuntant.

Quan faltava un minut ja es van col·locar cinc punts per davant i el Montsó va acabar abaixant els braços i entregant el partit.

16/11/09 Sene

POLÍTICA QUAN FALTA UN ANY PER ALS COMICIS CATALANS

Lleida perd pes polític

El Parlament inicia la setmana que ve el debat de la llei electoral de Catalunya, l'única comunitat que encara no té una norma pròpia per a les autonòmiques, amb una proposta que redueix la representació de la circumscripció lleidatana

JORDI GABERNET

(LLEIDA) Els sis grups del parlament iniciaran divendres que ve, previsiblement, el debat per constituir la ponència que haurà de debatre i proposar a la cambra la llei que regirà el procés electoral dels comicis autonòmics de Catalunya, l'única comunitat de tot Espanya que encara no té una norma pròpia en aquest aspecte.

El debat parteix d'un text articulat proposat per la conselleria de Governació —fet d'acord amb un dictamen d'experts en política electoral— que combinarà els criteris de proporcionalitat de població i territorialitat sobre la base de les futures vegueries, però que farà perdre representativitat a Lleida. La circumscripció lleidatana passarà d'elegir 15 diputats a només 11 (vuit per les comarques del pla i tres per les del Pirineu, amb l'excepció que el Solsonès quedarà emmarcat dins de la circumscripció de la Catalunya central). Barcelona n'elegirà 82; Girona, catorze; el Camp de Tarragona, dotze; la Catalunya central, onze; i les Terres de l'Ebre,

UN CONSENS

El conseller Ausàs demana un compromís per aprovar la aquesta legislatura, cosa que Artur Mas veu difícil

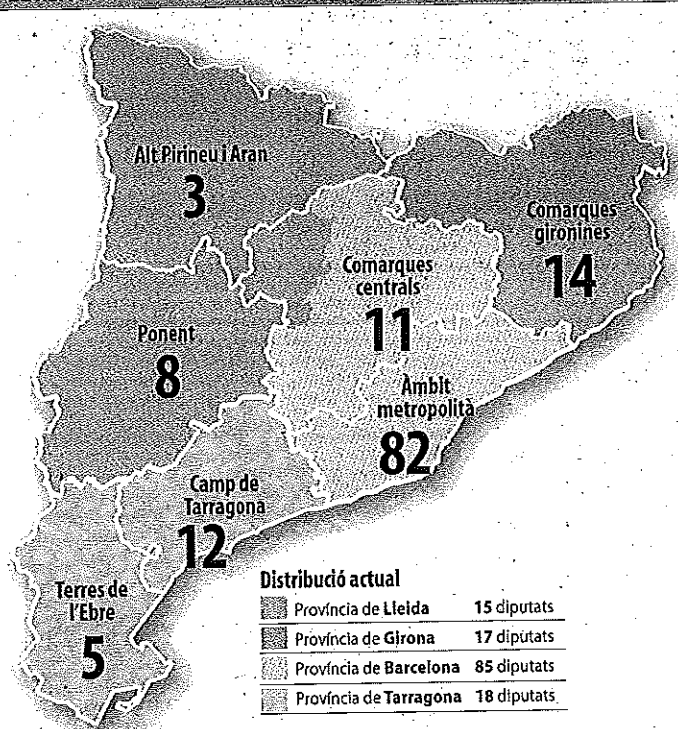
cinc.

El repartiment actual, fixat per l'Estatut de Sau del 1979 (encara vigent), n'establí 85 per a Barcelona, disset per a Girona, divuit per a Tarragona i quinze per a Lleida. Al dividir-se les quatre circumscripcions en set i al modificar-se l'equilibri entre proporcionalitat i territorialitat, Barcelona és la província que, en definitiva, guanya escons (els 82 que li assigna la nova proposta més els onze de la Catalunya central).

Les aliances polítiques que podrien establir-se segons aquest nou criteri podrien diferir amb l'actual mapa govern-oposició de Catalunya. PSC i ICV són les formacions que més representació acumulen a l'àrea metropolitana de Barcelona, i CiU —especialment— ha obtingut els seus millors resultats percentuals a les circumscripcions de Lleida, Tarragona i Girona. Esquerra també s'ha beneficiat, tot i que en menor mesura, d'aquest model que prima la representativitat als territoris menys poblats.

De fet, en alguns comicis —com en els del 2003— ja s'ha donat la circumstància que el PSC va tindre menys escons que CiU —malgrat que va tindre més vots— pel criteri de territorialitat.

EL REPARTIMENT I EL NOU SISTEMA

7

CIRCUMSCRIPCIONS

El gràfic mostra les set circumscripcions, que coincideixen amb les possibles vegueries en el futur.

135

ESCONS

El text entregat per Governació advoca per mantenir els districtes. És el parlament autonòmic amb més diputats.

6

FORMACIONS

A Catalunya, CiU té 48 escons; el PSC, 37; ERC, 21; el PP, 14; ICV, 12; i Ciutadans, 3.

Un mínim de dos

Els 135 diputats, que podrien variar, es repartiran així: dos per cada circumscripció menys per Barcelona. Els restants 123 escons s'assignen segons la població.

Llistes preferents

Cada votant podrà elegir la papereta d'una llista i assignar els seus candidats preferents a partir d'un sistema de llistes obertes.

Urnes mòbils

La nova legislació preveu una important novetat: la possibilitat d'establir urnes mòbils per a persones que no puguin desplaçar-se.

La més àmplia

El parlament de Catalunya és la cambra legislativa autonòmica que té més diputats, amb 135. La segona és Andalusia, amb 109. La majoria de comunitats estableixen un nombre fix d'escons, tret de Castella i Lleó.

LES LLEIS D'ALTRES AUTONOMIES COMBINEEN PROPORCIONALITAT I TERRITORIALITAT

CASTELLA-LA MANXA
49 escons entre cinc províncies

La nova llei electoral augmenta de 47 a 49 el nombre d'escons de la cambra parlamentària autonòmica i la seua distribució es basa en els criteris de població: Albacete (10), Ciudad Real (11), Conca (8), Guadalajara (8) i Toledo (12). Les circumscripcions, igual que la resta, coincideixen amb les províncies. La cambra té 26 diputats del PSOE i 21 del Partit Popular.

CASTELLA I LLEÓ
Segons la població

El decret de convocatòria haurà d'establir el nombre de procuradors a les corts autonòmiques segons aquests criteris: cadascuna de les vuit províncies o circumscripcions tindrà tres representants com a mínim i la resta s'assignarà per cada 45.000 habitants o fracció superior a 22.500. Un total de 48 escons són del Partit Popular, 33 del PSOE i 2 d'UPL.

EXTREMADURA
65 diputats i dos circumscripcions

La llei electoral d'Extremadura estableix que les seues dos circumscripcions tenen assignat un mínim de vint escons cadascuna. Els 25 representants restants es distribueixen segons la seua població. S'hi fixa un mínim del 5 per cent de vots perquè una candidatura tingui representació. Un total de 38 escons estan assignats al PSOE i 27 al PP.

PAÍS VALENCIÀ
Repartiment de 89 escons entre 3

La llei electoral valenciana estableix que les Corts estaran compostes per 89 escons. Cada província en té assignats un mínim de vint i la resta es distribueix segons la població de cadascuna. Actualment, el Parlament valencià està compost per 55 representants del Partit Popular, 37 del Partit Socialista i 7 de Compromís pel País Valencià (CPV).

GALÍCIA
Mínim de deu representants

El parlament galleg té un total de 75 escons. Cadascuna de les quatre circumscripcions té reservat un mínim de deu escons. Els 35 restants s'assignen segons la població de cada circumscripció. Un total de 39 representants són del Partit Popular, amb majoria absoluta, i els restants estan repartits entre el PSDG, amb 24, i el BNG, que en té 12.

ANDALUSIA
Un total de 109 parlamentaris

El parlament andalús disposa de 109 diputats. A cadascuna de les vuit províncies o circumscripcions li corresponen un mínim de vuit diputats. Els restants 45 també s'assignen segons la població. El PSOE disposa d'un total de 56 escons i, per tant, majoria absoluta. La resta se'ls reparteixen el Partit Popular, amb 47 escons, i Izquierda Unida, amb sis.

ARAGÓ
Comunitat multipartidista

Aragó és una de les poques comunitats que té representants de més de dos o tres formacions polítiques. Les Corts estan formades per 67 diputats. A cada província se li assignen un mínim de 13 escons i la resta es reparteixen per criteris de població. El PSOE compta amb 30 diputats; el PP, amb 23; el Partit Aragonès, amb 9; la Chunta, amb 4 i IU, amb 1.

PAÍS BASC
25 diputats per província

Euskadi és l'única comunitat que ha establert un criteri que no té en compte la població de cada província i, d'aquesta forma, assigna 25 escons a cadascuna de les tres circumscripcions: Àlaba, Guipúscoa i Biscaia. Actualment, el PNB té 30 escons; el PSE, 25; el PP, 13; Aralar, 4; EA, 1; EBB-B, 1; UPD, 1. El PSE governa gràcies al suport dels diputats populars.

Comunitats autonòmiques no uniprovincials i no insulars.

LA VIDA DELS IMMIGRANTS LUSITANS AL PRINCIPAT

Portuguesos

La mà d'obra d'Andorra

LA MORT DE CINC PORTUGUESOS a les obres del túnel de les Dues Valires ha posat de dol la comunitat lusitana d'Andorra, integrada per gairebé 14.000 persones. El primer portuguès va arribar al Principat als anys 20. La majoria, malgrat la crisi, no pensa tornar al seu país.

Per Sergi López-Egea / Carlos Montañés (fotos)

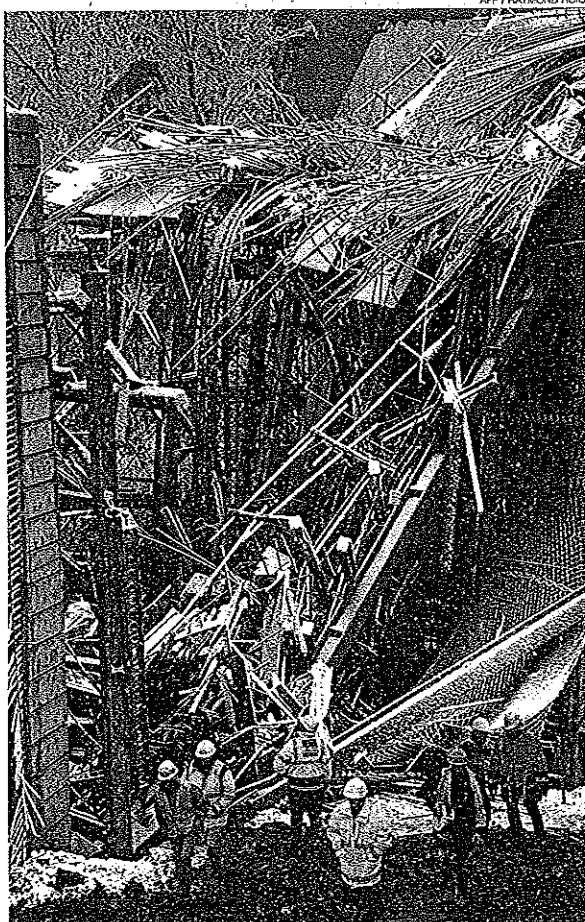
Is anys 70 van ser molt durs. Portugal sucumbia a una crisi. ¿Hi havia feina? Doncs sí. No en faltava en un lloc on, a diferència d'altres, el nord és més pobre que el sud. Però ¿i els salaris? Baixos, tan baixos que obligaven els joves a abandonar el país i buscar-se la vida en altres zones. Els portuguesos van arribar a Bèlgica, a Luxemburg... Però uns quants van descobrir la petita Andorra, als Pirineus, que començava a créixer, a apostar pel turisme i que necessitava imperiosament mà d'obra estrangera. Antonio da Silva en va ser un.

Da Silva beu una petita copa de vi de Porto, fresc i dolç, en una taula del bar Nou, de propietat seva, especialitzat en cuina portuguesa. A ben just 200 metres hi ha l'hospital de Nostra Senyora de Meritxell. Allà es recuperen de les greus cremades provocades pel ciment els compatriotes que van aconseguir sobreviure a l'accident del 7 de novembre passat. Cinc obrers, cinc ciutadans portuguesos, van perdre la vida al túnel de les Dues Valires.

Electricistes i paletes

A Andorra hi viuen 13.200 treballadors d'aquell país. Conformen la segona comunitat estrangera d'Andorra, darrere dels espanyols. Però ells ocupen la majoria de llocs de treball que es coneixen com a mà d'obra. Són paletes, lampistes, electricistes, fusters, mecànics, cambrers. Antonio da Silva, un dels protagonistes d'aquesta història, regenta un bar i presideix l'únic equip de futbol andorrà, el FC Lusitans, que lluita per jugar la fase prèvia de les competicions europees ("Ai, si ens toqués el Benfical", exclama) i està integrat gairebé exclusivament per jugadors portuguesos que porten una samarreta, no podia ser d'uns altres colors, idèntica a la casaca nacional, la que Da Silva voldria que sempre portés l'ara lesionat Cristiano Ronaldo.

L'any 1978, devia ser per la fam,

Els equips de rescat, el dia 8 passat, a les obres del túnel.

18% 1923

DE LA POBLACIÓ andorrana és d'origen portuguès. Obrers lusitans ocupen la majoria de llocs de treball a la construcció.

ÉS L'ANY EN QUÈ ES té constància de l'arribada a Andorra del primer ciutadà portuguès. Va ser Joaquim Pereira Fernandes.

sentia que el fred es filtrava per tot el seu cos. Era fred el matí i també era freda la ferralla amb què Da Silva intentava aconseguir quatre cèntims amb què sobreviure a Andorra. Vivia en un pis petit. No ho recorda o no ho vol dir, però allà hi vivia molta gent. Tots portuguesos. Com més en fossin, millor, menys pagaven de renda i amb més gent a casa, més es calfor.

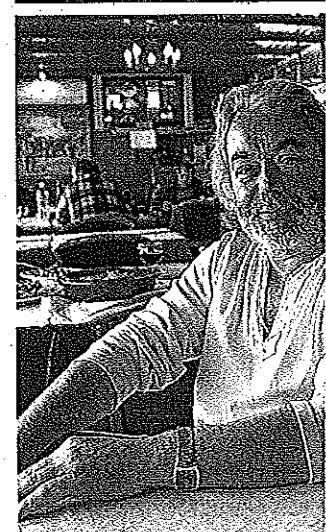
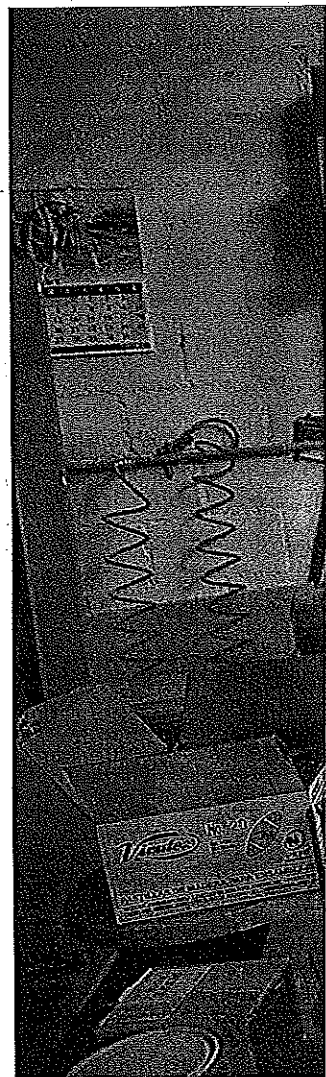
La fórmula del boca-orella

La publicitat de l'emigració a Andorra corria de boca a orella per les regions de Minho i Trás-os-Montes. "¿I a qui ho va dir, vostè?" A Andorra hi havia feina. A Andorra sempre hi havia emigrat algun parent o conegut. I aquest parent o conegut oferia feina a l'hotel, de qualsevol cosa. Si era un noi, a manteniment. Si era una noia, a posar en ordre les habitacions. Dels hotels van passar a la construcció, perquè a Andorra, com en tantes altres zones, les grues es van apoderar del paisatge, en aquest cas, pirinenc. Fins que va esclatar la crisi. Avui es continua parlant portuguès a les obres, encara que ja no n'hi ha tantes com abans. "Fins fa un parell d'anys -explica Antonio da Silva-, cada migdia hi havia 80 treballadors portuguesos que dinaven al meu restaurant. Ara, com a màxim, en vénen uns 20 o 30 cada dia. La crisi..."

Encara que amb comptagotes, els portuguesos segueixen arribant a Andorra per treballar-hi. I d'aquells que van emigrar molt pocs han tornat al seu país. "¿Com he de tornar al meu poble? Aquí em guanyo més bé la vida. ¿I a què torno, si no és de vacances? La meua filla Débora té 19 anys, estudia Fisioteràpia a Reus i fins i tot té la nacionalitat andorrana. Qualsevol la fa tornar a Portugal", explica Maria da Conceição.

Ell té 44 anys i treballa de dependent en una pastisseria d'Andorra la Vella. En fa 13 que va abandonar Valpaços. Parla un català gairebé perfecte i també té un fill de 25 anys, Delio, més andorrà que portuguès.

Perquè els fills d'aquells emigrants que van lluitar per la vida

a cops de ferralla, o que van haver de posar totxos en els futurs hotels o apartaments construïts amb la moda de la neu, ara exhibeixen el seu passaport andorrà. I els seus pares, els que van aconseguir un crèdit per obrir algun negoci, celebren l'abolició de la discutida llei, gairebé feudal, del prestanom.

Josep Manel da Silva, gairebé tan andorrà com bon portuguès, camina tot el dia com si estigués disputant un esprint. Amunt i avall pels seus quatre negocis d'hostaleria.

A l'esquerra d'aquestes línies, Juan Luis Gonçalves, fuster del Tarter. A sota a l'esquerra, Valdemar Oliveira i la seva dona, Maria Helena Pereira. A la dreta, Maria da Conceição (esquerra) i Maria Emília Oliveira.

amb bona lletra qui era realment el propietari del negoci en qüestió.

Josep Manel, a part d'atendre la seva empresa, és el conseller de la comunitat portuguesa davant les autoritats polítiques andorranes i un enllaç entré el Govern del país i el Ministeri d'Afers Estrangers de Portugal. Fa més d'una setmana que intenta agilitzar els tràmits que van fer possible la ràpida repatriació al seu país d'origen dels treballadors morts en l'accident del túnel. La setmana que ve ha de viatjar a Lisboa. Gairebé es podria dir que el seu és un càrrec polític.

Conèixer els gairebé 14.000 portuguesos que viuen a Andorra és una tasca impossible, fins i tot per a Josep Manel, però, en canvi, sí que està al dia del cens de compatriotes i intenta procurar que la seva vida sigui al més agradable possible en un país on s'hauran de quedar molts anys. Josep Manel enumera les moltes associacions lusitanes que s'han constituït a Andorra: la Casa de Portugal,

FINIS FA POC, PER PODER OBRIR UN NEGOCI ERA NECESSARI DIRIGIR-SE A LA FIGURA DEL 'PRESTANOM'

l'Associació de Residents de l'Alt Minho, la de portuguesos residents a Pas de la Casa, la Confraria de la Verge de Fátima i, evidentment, les penyes futbolístiques del Benfica -són majoria i molt entusiastes-, el Porto i l'Sporting.

I és Josep Manel da Silva qui fa memòria i busca en el seu arxiu un llibre que recorda els avantpassats dels actuals treballadors portuguesos. ¿Qui va ser el primer ciutadà lusità que es va establir a Andorra? La dada serveix per descobrir la figura de Joaquim Pereira Fernandes, nascut el 10 de maig de 1903, a Casegas, a la Beira Alta.

Pereira va arribar a Andorra l'any 1923 i va entrar a treballar en una fonda de Soldeu. Més tard va començar a fer de paleta i va col·laborar en la construcció de les carreteres que unien la capital amb les paròquies d'Ordino i Canillo. El dia 18 de setembre de 1929, va obtenir el primer permís de residència. Se'n va anar a viure al refugi d'Envalira, a 2.407 metres d'altitud, on descansaven i recuperaven forces totes aquelles persones que travessaven el port de muntanya que unia Andorra amb França.

El 1954 es va casar amb Rosa Casas, pubilla de la Seu d'Urgell, i van tenir dues filles: Rosa Maria i Meritxell. El refugi es va anar ampliant i va servir perquè infinitat de contrabandistes salvessin les seves mercaderies i fins i tot les seves

Passa a la pàgina següent

¿Com he de tornar al meu poble? Aquí em guanyo millor la vida. A més, la meua filla, de 19 anys, ja té la nacionalitat andorrana

MARIA DA CONCEIÇÃO DEPENDENTA

Avui n'és el propietari. Avui pot mostrar els papers com a propietari d'allò que ell anomena tres salons de te, o granges, segons la denominació local, i un forn. Per cert, els seus treballadors són majoritàriament ciutadans portuguesos com ell.

Els inicis van ser diferents. Ho explica Josep Manel: "A Andorra, els estrangers no podem obrir el nostre propi negoci. I així va ser fins que es va firmar, fa poc més d'un any, un acord amb les autoritats comunitàries. Si estalviaves els diners per

obrir un comerç, una fàbrica, un taller, una petita empresa, el que fos, t'havies de dirigir a un ciutadà andorrà, que et deixava el seu nom i que es denominava el *prestanom*". És fàcil de suposar. Ningú prestava el seu nom per amor a l'art. El prés-

Abans hi havia cada dia 80 treballadors portuguesos que dinaven al meu restaurant. Ara, per la crisi, només 20 o 30

ANTONIO DA SILVA EMPRESARI

tec havia d'anar acompanyat d'un suculent acord econòmic. Els *prestanoms* es van enriquir gràcies als estrangers que començaven a fer una mica de fortuna a Andorra. Després era necessari anar a un advocat, perquè en acords privats quedés clar i

LA VIDA DELS IMMIGRANTS LUSITANS AL PRINCIPAT

Els juvenils de l'equip de futbol Lusitanos, integrat només per portuguesos, es canvien per a un entrenament d'aquesta setmana.

Ve de la pàgina anterior

pròpies vides. Més endavant va obrir un hotel a Escaldes-Engordany. Va morir el 10 d'abril de 1973 i en el record queda la memòria d'una persona que va gaudir dels seus anys joves caçant cérvols i llebres i pescant truites al maquíssim llac de Pessons, amagat avui en dia entre les pistes d'esquí de l'estació hivernal de Grandvalira.

L'esquí, precisament, va ser el que va atraure cap a Andorra Maria Elena Pereira do Santos Oliveira des del seu Coímbra natal. Avui és la propietària del restaurant Can Pep, situat a mig camí entre els nuclis del Tarter i Solder. La recepta estrella de la seva carta és un plat portuguès que té un nom ben curiós: bacallà a l'espanyola. «Portugal està molt malament. No sé què faré en el futur. Encara no he pensat en la meua jubilació. La qüestió de tornar a Portugal la veig una mica difícil. Aquí tinc el meu negoci. Aquí viuen els meus fills. Aquí tinc el meu apartament. Tot. Cada mes d'agost, amb Valdemar, el meu marit, i la meua filla petita hi anem de vacances. Però sempre tornem a Andorra».

Valdemar Oliveira, el marit, és l'artífex que l'establiment pugui disposar de la TV Cabo, el canal per satèl·lit de Portugal. «Paguem els 40 euros mensuals a través d'un compte corrent que tenim a Coímbra», explica Maria Elena. I és que a Valdemar se li faria impossible l'estada a Andorra si no pogués veure per la tele els partits del seu Porto de l'ànima. A Can Pep es reuneixen els seguidors del conjunt dels dra-

gons blaus. La nit de la Champions en què el Porto va derrotar l'Atlètic de Madrid hi va córrer l'orxug portuguès, molt més fort que el gallec.

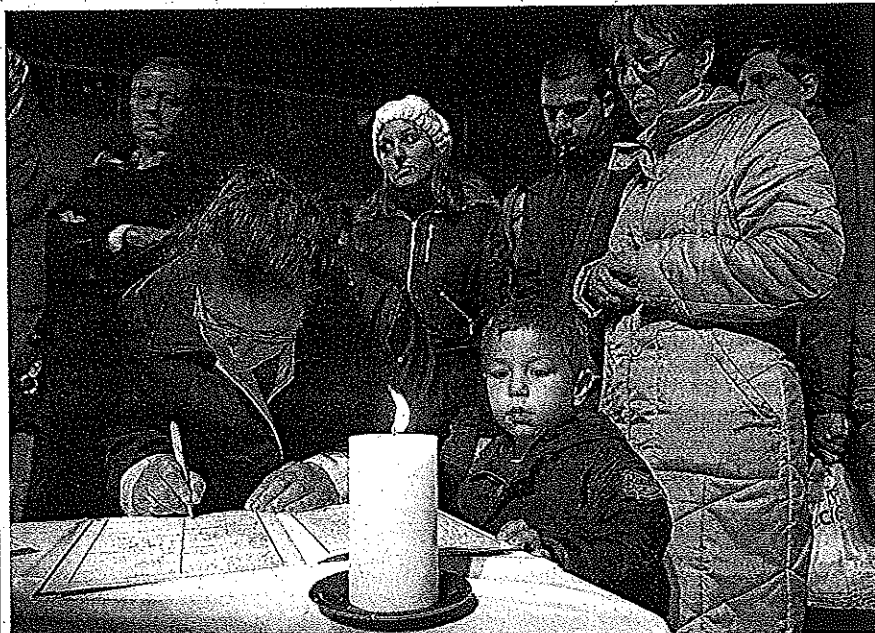
No gaire lluny, a Canillo, Juan Luis Gonçalves do Rêgo intenta donar forma a dues portes. Treballa la fusta amb una cura exquisida. És l'encarregat de la fusteria Avelino. Fa 22 anys que viu al Principat andorrà, el què enyorra del seu país, de la seva estimada Vila Praia de Ancora?

«La platja, el mar...». Juan Luis atura la feina i la seva mirada pren un aire d'enyorança gallega. A Andorra hi ha tota la muntanya, la neu o el verd que fa falta, però la costa mediterrània i, sobretot l'atlàntica, queden lluny. Ell viu a Encamp. «D'atur, el que se'n diu atur, no n'hi havia gaire, però tots els joves sabem que en altres parts d'Europa, a Andorra, per exemple, es pagava molt més. Per això vam emigrar des de la nostra terra». La fusteria era la seva afició. Es va fer fuster a Portugal i segueix sent fuster a Canillo, quan és a punt de complir els 40 anys. «Va ser un cosí el que em va parlar d'Andorra. Així que vaig venir a treballar aquí. No sé si algun dia tornaré a Portugal. Prefereixo fer-ho a l'agost, per nedar i prendre el sol a la platja. Aquí tinc un bon salari. No em puc queixar».

Andorra seguirà tenint un aire portuguès. No obstant, d'aquí a pocs dies uns nous ciutadans, els argentins, hàbils en l'art de l'esquí, s'apoderaran del lloc. Vénen quan obren les estacions i se'n tornen al seu país a la primavera. Però això és una altra història. ■

“QUÈ ENYORO? LA PLATJA, EL MAR”, AFIRMA JUAN LUIS GONÇALVES, FUSTER DE CANILLO, AMB CERTA TRISTESA

«PORTUGAL ESTÀ MOLT MALAMENT. TORNAR-HI HO VEIG MOLT DIFÍCIL», DIU MARIA ELENA PEREIRA

Una dona firmà al llibre de condol en un acte de dol pels cinc morts, dijous.

En memòria de cinc amics

Una freda nit andorrana, més hivernal que tardorana. Poca llum i les banderes d'Andorra, d'Europa i de Portugal a mig pal. A la plaça tan sols se sent com un xiuxiueig la veu de Mario Damas Nunes, l'ambaixador lusità. Una taula amb unes estovalles blanques i un ciri donen al lloc un cert aire eclesialístic. Ningú resa en veu alta. Però en la memòria dels presents hi ha el record de cinc amics, de cinc païsans portuguesos que van perdre la vida a Andorra, en un país on sembla que no hi passi mai res, però que quan hi passa alguna cosa, és inusual i desgraciadament trista.

Es guarda un silenci simbòlic en memòria dels cinc treballadors que van morir a l'obra de construcció del túnel de les Dues Valires, un projecte que per afa està interromput fins que s'aclareixin les causes de l'accident i es prenguin les mesures oportunes perquè no torni a passar un drama. S'encarrega de l'execució del túnel l'empresa espanyola Dragados y Construcción.

nes, propietat del president del Reial Madrid, Florentino Pérez. La majoria dels obrers que hi treballen són portuguesos.

L'ambaixador lusità ha recordat els seus conciutadans i besa les galtes, a l'acabar el seu discurs, dels amics i familiars de les víctimes. És igual que siguin homes o dones. L'emoció domina l'acte. Andorra està de dol. Dijous passat es van guardar minuts de silenci en moltes empreses i en institucions públiques, com ara el mateix Govern andorrà, que projecta col·locar en algun lloc emblemàtic del país una placa en record dels obrers morts.

Els seus amics, fins i tot molts que no els coneixien, firmen el llibre de condol que ha obert l'Ambaixada de Portugal. L'ambaixador, Damas Nunes, també ha rebut el suport humà dels seus companys del cos diplomàtic acreditat a Andorra, un país entristit. No hi passa mai res. Millor que es parli d'Andorra per les seves neus i els seus comerços. ■